

« zurück blättern vor »

KONSZACHTY subst. pl., ab 1669; auch *konszafty*, *kunszachty*, *kunszafty*; ‘geheime Umtriebe, dunkle Geschäfte’ – ‘tajne układy, podejrzone interesy’: 1691 PotPrzyp k6v, SP17 *postrzegaiąc dawnieyfze konfzachty z nim corki swoiey [...] dał mu iq za zonę*. ○ (1691) 1907 PotFrasz I 313, SP17 *Pomnisz, iakie kunszafty zawsze z Marszem wiodła [sc. Wenus]*. ○ 1755–1756 Min.Ryt. 1 144, L *Na co on się tak częfto do ciebie nawiaa, co za konszachty twe z nim do kata?* ○ 1765–1784 Mon. 75 671, L *Twoia kmoszka konszachtami swemi z tych labiryntów cię nie wyprowadzi*. ○ 1775–1806 Teat. 30 c 12, L *Czy i ty nie wchodzisz z nim w konszachty?* ○ 1832 Pielgrzym₅ 85-7, SJAM *Niechże się nie dziwią, że ich teraz głos publiczny obwinia, słusznie czy niestusznie, o zdradzieckie konszachty*. ○ 1876 Szujski Roztrz. 215, DOR *Przymierze wznowione (...) miało powściągnąć zamysły ksiąząt niemieckich, wchodzących w konszacht z malkontentami*. ○ (†1910) 1951 Konopn.Now. I 37, DOR *Wiedziano powszechnie, że Mowsza ze szwarcownikami za rzekę chodził, że po ustronnych karczmach z włóczęgami się zmwiał, że konszachty jakies prowadził*. ○ 1928 Kunc.Twarz 77, DOR *Co to za konszachty? Żądamy jawności obrad!* ○ 1953 Kłos.Wiosna 16, DOR *Bałem się przede wszystkim starego Grosa, który, jak mówiono, miał konszachty z diabłem i dzięki temu zdobył taki majątek*. – (SŁA), TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR. ◇ **Var:** *konszachty* subst. pl., 1669 PotPrzyp k6v, SP17 – (SŁA), L, SWIL, SW, LSP, DOR; *konszafty* subst. m. – L, SWIL, SW (m.u.); *kunszachty* subst. m. – (SŁA); *kunszafty* subst. m., (1691) 1907 PotFrasz I 313, SP17 ○ [LBel.] †1696 Potocki, SŁA – (SŁA), TR, L, SWIL, SW (m.u.). ◇ **Etym:** nhd. *Kundschaft* subst. f., ‘enge Bekanntschaft; Verhältnis zwischen guten Freunden’, GRI. ◇ **Der:** *konszaftować się* v. imp., ‘mit jmdm. ein geheimes Übereinkommen haben’, [hapax] 1674 Kchow.Fr. 53, L *Z panem się nie konfzaftuy, ani żartuy z panią, Boć takowe żarty kiedyś zganią*. Zuerst geb. L; *konszachtować* v. imp., 1843–1855 Moracz.Dzieje IX 187, DOR, zuerst geb. SWIL; *konszachciki* subst. pl., ‘geheime Übereinkunft’, 1843–1855 Moracz.Dzieje IX 181, DOR, zuerst geb. SW; *konszachtowicz* subst. m., ‘jmd., der eine geheime Übereinkunft eingeht’, [hapax] †1896 Kacz., SW, zuerst geb. SW. ❖ Die pejorative Konnotation entwickelt sich wohl aus den ersten (erotischen!) Verwendungen (s.o.). Am Anfang wurde das Wort auch im Singular verwendet (SŁAWSKI SE aus Pot[[ocki]] (†1696)), was darauf hinzuweisen scheint, daß die Verwendung im Beleg von Szujski 1876, DOR ein Archaismus eines Historikers ist.

« zurück blättern vor »